

**НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRPSKE**

**ЗАКОНОДАВНО – ПРАВНО ОДЈЕЉЕЊЕ
ОДСЈЕК ЗА РАД СА ПОСЛАНИЦИМА**

Број: 02/4.02-1033/17

Датум: 23. мај 2017. године

**КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА ПРОПИСА О ВОЂЕЊУ ПОСЕБНОГ РЕГИСТРА
ЛИЦА КОЈА СУ ПРАВОСНАЖНО ОСУЂЕНА ЗА КРИВИЧНА ДЈЕЛА УЧИЊЕНА
НА ШТЕТУ ПОЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА ДЈЕТЕТА У ЗЕМЉАМА У РЕГИОНУ И
УЈЕДИЊЕНОМ КРАЉЕВСТВУ ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И СЈЕВЕРНЕ ИРСКЕ**

**ИСТРАЖИВАЊЕ ПРИПРЕМИО:
Andrej Rosić**

Истраживање не одражава званичан став Народне скупштине Републике Српске.

Садржај

<u>УВОД</u>	3
<u>РЕПУБЛИКА СРБИЈА</u>	5
<u>РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА</u>	7
<u>БИВША ЈУГОСЛОВЕНСКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</u>	10
<u>РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЈА</u>	12
<u>УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО</u>	13
<u>ЗАКЉУЧАК</u>	15
<u>ИЗВОРИ:</u>	17

УВОД

Сексуално насиље представља врло сложен социолошки, криминолошки и, прије свега, кривичноправни проблем. Различитост појавних облика, особености жртава и тежина посљедица које дати вид виоленције оставља на жртве, поставља захтјеве неодложне друштвене реакције.

Правни систем Републике Српске заштиту полног интегритета грађанима пружа главом 19 Кривичног закона РС¹, члановима 193. до 201. Заштита сексуалног интегритета дјеце се посебно гарантује чланом 195.

Такође, заштита дјеце од сексуалног злостављања и злоупотребе на међународном плану остварује се у оквиру заштите општих људских права, али и кроз посебну заштиту права дјетета. У те сврхе донесен је велики број међународноправих докумената који државама учесницама конвенција и потписницама уговора дају препоруке и намећу обавезе. Свакако најзначајнији документ у оквиру којег се дјеци пружа заштита од сексуалног злостављања јесте Конвенција УН о правима дјетета из 1990. године. Ова конвенција познаје сљедеће појмове: сексуално израбљивање и злоупотреба дјетета, навођење дјетета на учествовање у незаконитим сексуалним активностима, коришћење дјеце у проституцији и порнографским представама и часописима. Под окриљем Савјета Европе у Стразбуру 1996. године донесена је резолуција којом се од земаља чланица Савјета Европе захтијева да поведу посебну борбу против све веће распрострањености појаве сексуалног злостављања дјеце, којом су посебно разрађене мјере превенције и заштите и опоравка сексуално виктимизиране дјеце.

Један од важнијих докумената којима се гарантују права дјеце је и Опциони протокол уз Конвенцију о правима дјетета о продаји дјеце, дјечијој проституцији и дјечијој порнографији, у коме се истиче све већа забринутост због озбиљне и растуће међународне трговине дјецом у сврху продаје, дјечије проституције и дјечије порнографије, као и раширене и континуиране праксе сексуалног туризма који дјецу чини посебно рањивом.

Конвенција о заштити дјеце од сексуалне експлоатације и злостављања², која је усвојена 25.10.2007. године у оквиру Савјета Европе је врло важан међународни документ који ће, након што га земље потписнице ратификују, довести до повећања ефикасности кривичних поступака у којима се дјеца јављају као жртве сексуалне експлоатације и злостављања. Босна и Херцеговина је ову Конвенцију ратификовала 27.09.2012. године и обавезала се да исту примјењује.

Тематски, конвенција је подјељена на више поглавља као што су: превентивне мјере, специјализована тијела за координацију, мјере заштите и подршке жртвама, материјално кривично право, истрага, кривични прогон и процесне одредбе, а што је за ово истраживање најважније – прописана је обједињена евиденција о осуђеним лицима као и међународна сарадња.

¹ Кривични Закон Републике Српске, „Службени гласник РС“, бр. 49/03, 37/06, 73/10, 67/13,

² Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, Lanzarote”

У овом раду ћемо истражити прописе којима се регулишу прописи о вођењу регистара лица која су правоснажно осуђена за кривична дјела учињена на штету полног интегритета дјетета у земљама региона, као и у неким земљама Европске Уније.

Истраживањем ћемо утврдити сличности и разлике у законодавству у предметним земљама, као и усклађеност анализираних правних прописа са међународним нормама.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

У Кривичном законику³ Републике Србије, сексуално насиље према дјеци и малољетницима инкриминисано је као квалификовани облик основних кривичних дјела и то код сљедећих кривичних дјела: силовање; обљуба над немоћним лицем; обљуба злоупотребом положаја, а као посебна кривична дјела уперена против дјетета са тежом санкцијом јављају се: обљуба са дјететом; подвођење и омогућавање вршења полног односа; приказивање порнографског материјала и искоришћавање дјеце за порнографију; искоришћавање рачунарске мреже или комуникације другим техничким средствима за извршење кривичних дјела против полне слободе према малољетном лицу. Као још једно кривично дјело које се може извршити према малољетнику законодавац предвиђа и родоскрнављење из групе кривичних дјела против брака и породице.

Законом о посебним мјерама за спречавање вршења кривичних дјела против полне слободе према малољетницима⁴, познатијим као Маријин закон, прописују се посебне мјере које се спроводе према учиниоцима кривичних дјела против полне слободе извршених према малољетним лицима и уређује вођење посебне евиденције лица осуђених за та кривична дјела. Скраћено име, Закон је добио по осмогодишњој Марији Јовановић из Старих Лединаца код Новог Сада коју је 2010. силовао и убио Младен Огулинац, који је и прије тога био осуђиван за сексуалне деликте према дјеци и малољетницима.

Сврха овог закона је да се учиниоци кривичних дјела против полне слободе извршених према малољетним лицима онемогуће да поново врше ова дјела.

Закон предвиђа да суд не може ублажити казну особама осуђеним за кривична дјела против полне слободе према малољетницима.

Закон налаже да осудом за кривично дјело сексуалног деликта према дјеци и малољетницима наступају сљедеће правне посљедице: 1) престанак вршења јавне функције; 2) престанак радног односа, односно престанак вршења позива или занимања које се односи на рад са малољетним лицима; 3) забрана стицања јавних функција; 4) забрана заснивања радног односа, односно обављања позива или занимања које се односи на рад са малољетним лицима.

Престанак вршења јавне функција наступа даном правноснажности пресуде, док правне посљедице осуде које се односе на забрану стицања јавних функција, као и забрану заснивања радног односа који се односи на рад са малољетним лицима, трају 20 година.

Вријеме проведено на издржавању казне затвора не рачуна се у вријеме трајања правне посљедице осуде. У случају да осуђено лице прекрши правне посљедице, биће кажњено са затворском казном у трајању 30-60 дана.

Закон, такође, предвиђа и спровођење посебних мјера за лица осуђена за кривична дјела против полне слободе према малољетницима, а то су:

³ Кривични законик, "Службени гласник Републике Србије", број 82/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14

⁴ Закон о посебним мјерама за спречавање вршења кривичних дјела против полне слободе према малољетницима, "Службени гласник Републике Србије", број 32/13

- 1) обавезно јављање надлежном органу полиције и Управе за извршење кривичних санкција, што подразумијева да се осуђени лично јави организационој јединици полиције у мјесту његовог пребивалишта и организационој јединици Управе за извршење кривичних санкција надлежној за третман и алтернативне санкције, сваког мјесеца најкасније до 15. дана у мјесецу;
- 2) забрана посјећивања мјеста на којима се окупљају малолjetна лица (вртићи, школе и сл);
- 3) обавезно посјећивање професионалних савјетовалишта и установа која му одреди организациона јединица Управе за извршење кривичних санкција надлежна за третман и алтернативне санкције;
- 4) обавезно обавјештавање о промени пребивалишта, боравишта или радног мјеста, што подразумијева да се осуђени лично јави организационој јединици полиције у мјесту његовог пребивалишта и организационој јединици Управе за извршење кривичних санкција надлежној за третман и алтернативне санкције најкасније у року од три дана од промјене;
- 5) обавезно обавјештавање о путовању у иностранство, где је осуђени дужан да се најкасније три дана прије путовања у иностранство лично јави надлежној организационој јединици полиције, којој ће пружити све детаље о држави у коју путује, као и мјесту и дужини боравка у иностранству.

Закон предвиђа да се ове посебне мјере спроводе 20 година послиje извршене казне затвора, а да послиje истека сваке четири године од почетка примјене посебних мјера из овог закона, суд који је донио првостепену пресуду, по службеној дужности одлучује о потреби њиховог даљег спровођења.

Такође, закон оставља могућност осуђеном лицу да поднесе захтјев за преиспитивање потребе даљег спровођења посебних мјера, и то на начин да осуђени поднесе суду који је донио првостепену пресуду захтјев послиje истека сваке двије године од почетка примјене посебних мјера. У поступку у коме одлучује о потреби даљег спровођења посебних мјера, суд прибавља извјештаје органа и организација надлежних за спровођење тих мјера.

У случају да се осуђено лице не придржава посебних мјера биће кажњено са затворском казном у трајању 30-60 дана.

Закон предвиђа и вођење посебне евиденције о лицима осуђеним за кривична дјела против полне слободе према малолjetницима која садржи: 1) име и презиме осуђеног; 2) јединствени матични број грађана осуђеног; 3) адресу пребивалишта осуђеног; 4) податке о запослењу осуђеног; 5) податке о особеним знацима осуђеног; 6) ДНК профил осуђеног; 7) податке о кривичном дјелу и казни на коју је осуђен; 8) податке о правним посљедицима осуде; 9) податке о спровођењу посебних мјера прописаних овим законом.

Ову евиденцију води Управа за извршење кривичних санкција. Сви државни и други органи, као и правна лица или предузетници су дужни да у року од три дана од дана прибављања података о којима се води посебна евиденција прописана овим законом, те податке доставе овлашћеном лицу Управе за извршење кривичних санкција које води посебну евиденцију.

Закон налаже да се подаци из посебне евиденције воде трајно и не могу се брисати, а министар надлежан за послове правосуђа подзаконским актом ближе уређује начин вођења посебне евиденције.

Подаци из посебне евиденције могу се дати суду, јавном тужиоцу и полицији у вези са кривичним поступком који се води против лица о коме се води посебна евиденција, односно, надлежној организационој јединици полиције, као и организационој јединици Управе за извршење кривичних санкција надлежној за третман и алтернативне санкције, када је то потребно за вршење послова из њихове надлежности. Такође, закон предвиђа могућност да се подаци из посебне евиденције могу, на образложен захтјев, дати и државном органу, предузећу, другој организацији или предузећнику, ако још трају правне посљедице осуде и ако за то постоји оправдани интерес заснован на закону.

Закон налаже државним и другим органима, као и правним лицима или предузећницима који раде са малолетним лицима да затраже подatak да ли је лице које треба да заснује радни однос код њих, односно да обавља послове са малолетним лицима, уписано у посебну евиденцију.

Подаци из посебне евиденције могу се дати и иностраним државним органима, у складу са међународним споразумом.

На податке садржане у посебној евиденцији, ако одредбама овог закона није другачије прописано, сходно се примјењују одредбе закона који уређују заштиту података о личности и тајност података.

Закон предвиђа и казне за кршење одредби од стране правног лица, предузећника и одговорних лица. Новчаном казном од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако: 1) не поштује правну посљедицу осуде; 2) не достави подatak или не достави подatak у прописаном року овлашћеном лицу Управе за извршење кривичних санкција које води посебну евиденцију; 3) не затражи подatak из посебне евиденције у складу са законом.

За непоштовање правне посљедице осуде казниће се предузећник новчаном казном од 200.000 до 500.000 динара, а за исти прекршај казниће се и одговорно лице у правном лицу и државном и другом органу новчаном казном од 100.000 до 150.000 динара.

РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Кривични закон Републике Хрватске⁵ сексуално злостављање малолетних лица инкриминише у глави XVII под називом „Кривична дјела полног злостављања и искориштавања дјетета.“ Ријеч је о слједећим кривичним дјелима: полна злоупотреба дјетета млађег од петнаест година; полна злоупотреба дјетета старијег од петнаест година; задовољење похоте над дјететом млађим од петнаест година; мамљење дјеце за задовољење полних потреба; подвођење дјетета; искориштавање дјеце за порнографију; искориштавање дјеце за порнографске представе;

⁵ Кривични закон, "Народне новине Републике Хрватске", број: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15

упознавање дјеце с порнографијом и тешка кривична дјела полног злостављања и искориштавања дјетета. Такође, у оквиру главе XVIII Кривична дјела против брака, породице и дјеце предвиђено је и кривично дјело Родосквнуће.

Попис починилаца кривичних дјела полног злостављања и искориштавања дјеце је дио Закона о правним посљедицама осуде, кривичној евиденцији и рехабилитацији⁶ из 2012. године.

Закон о правним посљедицама осуде, кривичној евиденцији и рехабилитацији предвиђа да кривичну евиденцију формира и води министарство надлежно за правосуђе, које је, уједно, и надлежни орган за размјену тих података с другим државама.

Кривична евиденција води се помоћу информационих технологија, уз заштиту приступа и губитака унесених података, према посебним прописима информатичке безbjednosti и заштите личних података.

Кривична евиденција садржи:

- а) податке о идентитету осуђене особе, и то у правилу: име и презиме, рођено презиме, јединствени матични број грађана, име и презиме оца и мајке, рођено презиме мајке, датум, мјесто и држава рођења, држављанство, пребивалиште и боравиште.
- б) податке о пресуди, кривичном дјелу те кривичноправним санкцијама, и то: назив суда, број и датум доношења те датум правоснажности пресуде, врста, висина или трајање кривичноправних санкција и других мјера, подаци о замјени казне затвора радом за опште добро на слободи, одлука о ослобођењу од казне, подаци о издржаној, застарјелој и опроштеној казни те другим мјерама;
- в) податке о изменама осуде, и то: исправак пресуде, одлука поводом ванредних правних лијекова, одлука о замјени неплаћене новчане казне казном затвора, условном отпусту, амнестији и помиловању те опозиву условне осуде или условног отпуста.

Упис података у кривичну евиденцију Министарство обавља на основу података из правоснажних судских одлука и других аката.

Закон налаже институцијама и органима надлежним за доставу података који се уносе у кривичну евиденцију да податке достављају без одгађања.

Министарство обезбеђује судовима и државним тужиоцима непосредан приступ подацима уписаним у кривичну евиденцију у односу на особу за коју је започео кривични прогон, а обезбеђује и полицији и државном правобраниоцу непосредан приступ подацима о правоснажно осуђеним особама, ради спречавања, откривања и прогона кривичних дјела.

Министарство доставља податке из кривичне евиденције издавањем увјерења о подацима из кривичне евиденције. Увјерење садржи све податке из кривичне евиденције за одређену особу (опште увјерење) или дјелимичне податке из кривичне евиденције за одређену особу (посебно увјерење).

Подаци из кривичне евиденције смију се употребити само у сврху за коју су издани.

---

⁶ Закона о правним посљедицама осуде, кривичној евиденцији и рехабилитацији, "Народне новине Републике Хрватске", број 143/12, 105/15

Посебно увјерење садржи ограничене податке из кривичне евиденције које се издаје за посебну сврху или када је то предвиђено посебним законом. Ограничени подаци су само они подаци који су потребни за испуњење сврхе због које су затражени или који су предвиђени у посебном закону.

Закон предвиђа да се судовима, органима јавне управе и установама, у поступцима заштите права и интереса дјеце, као и у поступцима повјеравања одређених послова и задатака у раду с дјецом, могу на образложени захтјев посебним увјерењем доставити подаци из кривичне евиденције о правоснажно осуђеним особама које су починиоци кривичних дјела полног злостављања и искориштавања дјетета.

Закон налаже да нико нема право да захтјева од грађана да поднесу доказе о својој осуђиваности или неосуђиваности. Изузетак од тога је када се ради о заснивању радног односа или повјеравању послова чије обављање подразумијева редовне контакте с дјецом, односно, послодавац може, уз сагласност особе за коју се подаци траже, затражити издавање посебног увјерења о подацима из кривичне евиденције о правоснажно осуђеним особама које су починиоци кривичних дјела полног злостављања и искориштавања дјетета.

Особа има право да тражи податке из кривичне евиденције за себе ако су јој ти подаци потребни ради остваривања неког права у иностранству или у међународној организацији.

Починилац кривичног дјела који је правоснажно осуђен или је ослобођен казне има право након протека законом одређеног времена и под условима који су одређени овим законом, на статус особе која није починила кривично дјело, и њена права и слободе не могу се разликовати од права и слобода особа које нису починиле кривично дјело.

Под условом да починилац кривичног дјела није поново осуђен због новог кривичног дјела, рехабилитација наступа по сили закона по истеку сљедећих рокова:

- двадесет година од дана издржане, застарјеле или опроштене казне код осуде на казну дуготрајног затвора,
- петнаест година од дана издржане, застарјеле или опроштене казне код осуде на казну затвора од десет година или тежу казну,
- десет година од дана издржане, застарјеле или опроштене казне код осуде на казну затвора од три године или тежу казну,
- пет година од дана издржане, застарјеле или опроштене казне код осуде на казну затвора од једне године или теже казне те казне малољетничког затвора,
- три године од дана издржане, застарјеле или опроштене казне код осуде на казну затвора до једне године, од дана плаћања новчане казне, од дана истека рока провјеравања код условне осуде, од дана извршења рада за опште добро и од дана правоснажности одлуке о ослобођењу од казне.

Закон предвиђа да се подаци из кривичне евиденције бришу потпуно и трајно из базе података по протеку наведених рокова у зависности од кривичног дјела за које је особа осуђена. Подаци из кривичне евиденције бришу се на основу: 1) рјешења о рехабилитацији органа надлежног за вођење кривичне евиденције; 2)

правоснажне судске одлуке о рехабилитацији; 3) одлуке органа надлежног за давање амнистије или помиловања којом се даје пријевремена рехабилитација.

Министарство правосуђа ће о чињеници брисања података из кривичне евиденције за правно лице обавијестити судски или други регистар у који је то правно лице уписано.

БИВША ЈУГОСЛОВЕНСКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Кривични Законик Бивше Југословенске Републике Македоније⁷ у оквиру деветнаесте главе о кривичним дјелима против полне слободе и полног морала инкриминише сљедећа кривична дјела: полни напад над дјететом; обљуба злоупотребом положаја; задовољење полних страсти пред другима; посредовање у вршењу проституције; подвођење и омогућавање вршења полних радњи; приказивање порнографских материјала дјетету; и родоскрвњење.

У БЈР Македонији постоји посебан регистар за учиниоце кривичних дјела против полне слободе учињених према малолjetним лицима који је основан Законом о Посебном регистру за лица осуђена правоснажном пресудом за кривична дјела сексуалне злоупотребе малолjetних лица и педофилију⁸, који је донесен 23. јануара 2012. године и ступио на снагу 1. фебруара 2012. године.

Сврха закона и његова примјена је обезбеђивање заштите дјеце од сексуалне злоупотребе, педофилије и трговине малолjetним лицима, тако што ће пружити приступ информацијама људима који живе у близини лица осуђених за злочине у вези са сексуалним злостављањем малолjetника, педофилију и трговину дјецом.

Овај закон регулише категорију личних података садржаних у Регистру лица осуђених за кривична дјела против полне слободе учињена према малолjetним лицима и педофилију, начин пружања личних података на коришћење, као и степен поузданости и период чувања података.

Регистар садржи податке о свим лицима правоснажно осуђеним за кривична дјела против полне слободе и полног морала малолjetних лица, а која су већ набројана.

Закон прописује да регистар садржи сљедеће информације о лицима осуђеним за кривична дјела против полне слободе учињена према малолjetним лицима и педофилију: 1) име и презиме, 2) датум рођења, 3) адреса, 4) злочин за који је осуђен 5) фотографија.

Вођење регистра је повјерено Министарству рада и социјалне политике преко Јавне установе Завод за социјална питања, који ће уносити, ажурирати и мијењати податке у регистру и објавити их на интернет страници www.registarnapedofili.mk.

---

⁷ Кривични законик Републике Македоније, Службени весник бр. 37/96, 80/99, 4/02, 43/03, 19/04, 81/05, 60/06, 73/06, 7/08, 139/08, 114/09, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13, 82/13, 14/14, 27/14, 28/14, 115/14, 132/14, 160/14, 199/14, 196/15

⁸ Закон о Посебном регистру за лица осуђена правоснажном пресудом за кривична дјела сексуалне злоупотребе малолjetних лица и педофилију, Службени весник бр. 11/12

Закон предвиђа да су подаци о осуђеним лицама уписаним у регистар јавно доступни, док подаци о њиховим жртвама по било ком основу нису доступне јавности.

Осуђенима за кривична дјела против полне слободе и полног морала малољетних лица закон налаже да се након истека казне, најмање једном годишње, пет дана прије његовог рођендана, а до краја свог живота, обрате надлежном суду у мјесту где живе или бораве. Министарство правде, преко Управе за извршење санкција, дужно је да обавијести осуђено лице о његовим дужностима да се након извршења казне пријављују надлежном суду у месту где живи или борави. Надлежни суд је дужан да извјештава Министарство рада и социјалне политике, односно ЈУ Завод за социјална питања, у року од пет радних дана од пријаве осуђеног Суду, као и било коју промјену личних података и пребивалишта осуђеног лица.

Закон налаже да су грађани или службена лица која осуђено лице примјете како често борави у близини мјesta где постоји веће присуство малољетника (дјечији вртићи, школе, дјечији паркови, игралишта, играонице), обавезни да пријаве осуђено лице најближем органу Министарства унутрашњих послова.

Министарство унутрашњих послова ће прво усмено упозорити осуђено лице због његовог присуства у близини мјesta са великим фреквенцијом малољетника, а ако осуђено лице други пут буде ухваћено на таквим мјестима, Министарство унутрашњих послова предузима мјере у складу са законом.

Лице осуђено за злочине у вези са сексуалним злостављањем, педофилијом и трговином малољетним лицима, казниће се новчаном казном или затвором до једне године ако се: након извршења казне, у року од пет радних дана не пријави надлежном судском органу, не пријављује редовно надлежном судском органу, буде ухваћен два или више пута на мјестима где постоји већа фреквенција малољетних лица (вртићи, школе, дјечији паркови, игралишта, играонице) или не пријави промјену личних података или мјеста боравка надлежном судском органу.

Закон предвиђа да лице осуђено за злочине у вези сексуалним злостављањем, педофилијом и трговином малољетним лицима, може да затражи изузеће из јавног откривања његових података у регистру, под условом да не понови злочин за који је осуђен или изврши ново кривично дјело против полне слободе и полног морала малољетних лица у периоду од десет година од извршења казне за који је осуђен.

Захтјев за ово изузеће се подноси надлежном суду, који има право да тражи мишљење од центра за социјални рад, надлежног за мјесто боравка осуђеног лица, о стању надлежног лица и његовој подобности да буде изузет од јавног откривања његових података у регистру.

Изузеће података из јавног откривања података у регистру не ослобађа осуђено лице од редовног годишњег јављања суду.

Закон предвиђа и новчану или затворску казну у трајању до шест мјесеци лицима која злоупотребе податке из регистра ради пријетње, застрашивања, малтретирања осуђених лица или чланова његових породица.

РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЈА

Кривични Законик Републике Словеније⁹ у деветнаестом поглављу наводи кривична дјела против полне слободе. Предвиђено је седам кривичних дела којима се угрожава полна слобода малолjetника. То су: силовање, сексуално насиље; сексуално злостављање беспомоћне особе; сексуални напад на особу млађу од петнаест година; повреда сексуалног интегритета злоупотребом положаја; злоупотреба проституције и приказивање, производња, посједовање и дистрибуција порнографског материјала.

Што се тиче регистрара лица која су правоснажно осуђена за кривична дјела, његово постојање је прописано у деветом поглављу Кривичног законика Републике Словеније. Закон прописује да се информације о осуђенима воде у кривичној евиденцији. Законом се одређује обим података и пружање информација из кривичне евиденције прије брисања из кривичне евиденције.

По закону, након одслужења, плаћања или на други начин одрађене казне, или принудне, сувишне или застарјеле казне, бившим затвореницима рехабилитују се сва права наведена у Уставу, законима и прописима, осим оних која су му ускраћена због изречених мјера безbjедности или због правних посљедица пресуде. Након испуњења услова за законом прописану рехабилитацију, осуђени се брише из кривичне евиденције, и осуђени имају статус неосуђиваних. Осуђени се брише из кривичне евиденције, након истека временског периода од када је казна извршена, ако у том периоду не учини ново кривично дјело. Ти рокови су: 1) за пресуду којом је починиоцу је изречена судска опомена, и пресуду којом је ослобођен од издржавања казне - годину дана од дана правоснажности пресуде; 2) за условну казну - годину дана од дана истицања условног периода; 3) за осуду на новчану казну, мандатну казну или казну затвора до једне године – три године 4) за затворску казну у трајању од једне године до три године - пет година; 5) за затворску казну у трајању од три до пет година - осам година; 6) за затворску казну у трајању од пет до десет година - десет година; 7) за затворску казну у трајању до десет до петнаест година - петнаест година.

За затворску казну у трајању од преко петнаест година нема рехабилитације ни брисања из кривичне евиденције.

Суд може, на захтјев осуђеног лица да одлучи да се казна се брише из кривичне евиденције и да осуђеник има статус неосуђиваног ако је истекао период од половине законски прописаног рока, након кога се пресуда брише, ако осуђеник у то вријеме није извршио ново кривично дјело. Приликом одлучивања о брисању суд узима у обзир понашање осуђеног послије издржавања казне, природу кривичног дјела и друге околности од значаја за брисање пресуде.

Подаци у кривичној евиденцији су тајни, али се на законски оправдан захтјев државних и других органа, као и правних лица и предузетника, који се баве образовањем, бригом или заштитом дјеце или адолесцената, подаци из кривичне евиденције за кривична дјела против полне слободе и полног морала малолjetних лица уступају.

⁹ Кривични законик Републике Словеније, Урадни лист РС бр. 55/08 , 66/08, 39/09, 55/09, 50/2012

Закон прописује и да се пресуде за кривична дјела учињена на штету пуног интегритета дјетета уписују у посебан регистар и прописује услове, ограничења и поступак за достављање података из тог регистра.

Правилник о кривичној евиденцији предвиђа да се у њега уносе сљедећи подаци о осуђеним особама: 1) име и презиме, за удате жене и дјевојачко презиме, надимак и евентуално лажно име, и датум рођења; 2) јединствени матични број грађана; 3) место, општина и управна јединица у којој је рођен, за осуђеника рођеног у иностранству уписује се и држава; 4) држављанство; 5) пребивалиште или боравиште са назнаком адресе као у изреци пресуде; 6) назив и адреса суда, за суд у иностранству и назив државе; број и датум изрицања пресуде првостепеног суда, датум правоснажности или датум доношења пресуде вишег суда, ако је њоме била измене одлука првостепеног суда; 7) законски назив кривичног дјела са навођењем става и члана закона, који је коришћен; 8) врста казне или васпитне мјере и мјере опреза које се уписују у евиденцију, уз навођење трајања изврчене кривичне мјере; 9) све промјене у вези с уписаним подацима, уз навођење органа који је донио одлуку и подаци о одлуци.

УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И СЈЕВЕРНЕ ИРСКЕ

Уједињено краљевство је још 1997. године успоставила регистар починилаца пуних деликата на штету дјече доношењем закона о сексуалним преступницима¹⁰, који је предвиђао да су учиниоци кривичних дјела против пуне слободе обавезни да се региструју у полицији на одређено вријеме. Овај закон је укинут и замијењен Законом о кривичним дјелима против пуне слободе из 2003¹¹. године који је за циљ имао модернизацију законодавства у области кривичних дјела против пуне слободе.

Овај закон предвиђа посебно поглавље у којима се наводе кривична дјела против пуне слободе малолетника и то дјела као што су: силовање, сексуално напаствовање дјетета, изазивање или подстицање дјетета да ступа у сексуалне односе, учествовање у сексуалном чину у присуству дјетета, приморавање дјетета да посматра сексуални однос, педофилско зближавање са дјететом, повреда сексуалног интегритета злоупотребом положаја; родоскрнављење; сексуално злостављање беспомоћне особе; злоупотреба проституције и приказивање, производња, посједовање и дистрибуција порнографског материјала.

Закон се односи на особе које су одслужиле казну затвора послије октобра 1997. године, dakle не примјењује се ретроактивно. Тим законом се од бивших осуђеника за сва дјела сексуалних преступа, тражи регистрација код посебног органа у полицији, прије изласка из затвора, или три дана по доношењу пресуде, уколико не иде у затвор, с тиме да се кршење обавезе пријављивања кажњава затворском казном.

¹⁰ Sex Offenders Act доступан на адреси <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/51/contents/enacted>

¹¹ Sexual Offences Act доступан на адреси <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/contents>

Регистар, односно електронска база податка, налази се у полицији, а полицијски службеници овлашћени за спровођење регистрара редовно га ажурирају, уносе нове податке и сазнања о починиоцима.

Након што се особа уведе у регистар, у року од три дана мора доставити сљедеће податке: име и презиме, као и сва евентуална лажна имена која је користио; пребивалиште или боравиште, са назнаком адресе као у изреци пресуде, датум рођења те јединствени порески број, податке о путним исправама.

Закон прописује период у којем ће се осуђеници налазити у регистру, а то зависи од врсте и дужине казне на коју су осуђени и то: доживотна регистрација за казне затвора дуже од 30 мјесеци; 10 односно 5 година (за малолетне особе) за казне затвора у трајању од 6 до 30 мјесеци; на раздобље од пет година евидентира се особа којој је изречена новчана казна или казна друштвено корисног рада; за такозване полне прекршаје, за које је казна упозорење од стране полиције подаци се чувају 2 године, односно 1 годину кад су у питању малолетни починиоци.

У сваком случају, осуђени су дужни једном годишње обавити контролну посјету полицији.

За вријеме док се налазе у регистру, починиоци су дужни да, у року од 3 дана од промјене, пријаве сваку промјену имена и презимена, адресе или других релевантних података.

Осуђеник се јавља одређеној полицијској станици лично, давањем усмене изјаве у полицијској станици особи која има овлашћење да узме изјаву. Том приликом полицајац има право да узме отиске прстију или да фотографише осуђеника. При сваком јављању добија се писана потврда од стране полиције

Након пуштања из затвора, службеник за надзор отпушта и полицијски службеник за јавну заштиту посјећују бившег осуђеника. Колико често ће га посјећивати, зависи од степена ризика. Што је ризик већи, и посјете ће бити чешће, могуће и сваких неколико дана. Задње промјене закона којима се регулише регистар омогућиле су полицијским службеницима улазак у кућу и на силу, ако у посљедње дније посјете нису успјели да уђу, уз претходно одобрен налог.

Обавеза регистрације је дио свеобухватног пакета мјера у превенцији сексуалног насиља. Закон предвиђа и „мјере превенције кривичних дјела против полне слободе“ и „мјере у случају високог ризика“ како би се спријечили осуђеници да учине или понове кривична дјела, а нарочито она која се чине према дјеци млађој од шеснаест година. Ове мјере имају за циљ да спријече потенцијалне учиниоце кривичних дјела, нарочито оних учињених према малолетницима, да контактирају своје жртве, да посјећују јавна места, где је већа фреквенција дјеце и малолетника, као што су школе, спријече да учествују у спортским активностима које укључују блиске контакте са дјецима, да живе у домаћинству са дјецима испод шеснаест година, а обавезују их и да обавијесте полицију о својим недељним кретањима уколико немају пријављену сталну адресу тј. уколико су бескућници, да обавијесте полицију уколико бораве са дјецима дуже од дванаест сати. Када постоје докази да ће у иностранству доћи у ризик да понови кривично дјело изричу се мјере забране путовања у иностранство за учиниоца кривичног дјела против полне слободе учињеног према малолетним лицима.Период трајања мјере мора бити унапријед

одређен или се може бесконачно продужавати и не значи да је искључено да се изrekne још нека од превентивних мјера с тим да се у исто вријеме не може спроводiti више од једне превентивне мјере.

Ако особа која се налази у регистру сексуалних преступника путује у иностранство на период од три и више дана, најмање седам дана прије путовања полицији мора доставити сљедеће податке: датум одласка; датум повратка и мјесто уласка у земљу; државе, односно, мјеста која ће посетити; податке о превозу и адресу смјештаја за вријеме боравка у иностранству. Ако осуђеник не достави било који од тражених података, сматра се да је починио кривично дјело за које може бити ухапшен и кажњен максималном казном од пет година затвора.

Период трајања мјере мора бити унапред одређен или може се бесконачно продужавати и не значи да је искључено да се изrekne још нека од превентивних мјера с тим да се у исто време не спровodi више од једне превентивне мјере.

Према Кривичном закону не постоји могућност да се осуђени за кривична дјела против полне слободе присилно подвргну хемијској кастрацији. Међутим, 2007. године Влада Уједињеног краљевства донијела је посебну одлуку за заштиту дјеце од сексуалног насиља¹² и истом је, за осуђенике са психичким проблемима, због којих би могли да понове кривично дјело, уз психотерапију увела добровољан медицински третман, хормонским таблетама и антидепресивима, који би смањио сексуални порив осуђеника и дао подршку психотерапији. Третман је могућ само уз добровољан пристанак осуђеника који се сматрају високо ризичним и није осмишљен као казна, већ као подршка психотерапији. Такође хемијски третман не може бити алтернатива казни затвора.

Подаци из регистра су тајни, али су, осим полицији, доступни и службеницима затворског система и службеницима за надзор условног отпуста, а такође, и директорима школа, докторима, руководиоцима спортских клубова, као и дјечијих и омладинских организација и др. укључујући и најmodавце. Те особе морају чувати повјерљивост ових података, а евентуална злоупotreba се кажњава.

---

¹² Ministry of Justice, Medical Treatment for Sex Offenders, Probation Circular 35, October 2007

ЗАКЉУЧАК

Од земаља које смо обрадили у истраживању, само Република Србија и Бивша Југословенска Република Македонија имају посебне законе којима регулишу вођење регистра лица осуђених за кривична дјела против полне слободе учињена према малолjetним лицима и педофилију, док је у Републици Хрватској то питање је регулисано Законом о правним посљедицама осуде, кривичној евиденцији и рехабилитацији, а сам регистар је дио укупне кривичне евиденције. У Републици Словенији Кривични закон дефинише постојање кривичне евиденције, а у оквиру ње посебног регистра лица осуђених за кривична дјела учињена на штету полног интегритета дјетета, док у Уједињеном краљевству Закон о сексуалним преступима предвиђа постојање регистра свих сексуалних преступника, у који су укључена и лица осуђена за повреду полног интегритета дјетета.

БЈР Македонија је једина од земаља које су обраћене овим истраживањем у којој је регистар лица осуђених за кривична дјела полне слободе учињена према малолjetним лицима јавно доступан свим грађанима. У осталим државама обухваћеним истраживањем, регистар није доступан јавности, али податке из њега могу добити државни и други органи, као и правна лица или предузетници који раде са малолjetним лицима, с циљем провјере података лица које намјерава да заснује радни однос код њих, односно да обавља послове са малолjetним лицима. У свим земљама злоупотреба података из регистра се кажњава.

У Уједињеном краљевству Велике Британије и Сјеверне Ирске осуђеници су дужни да се самостално пријаве за упис у регистар, док је у осталим државама прописано да надлежни органи по службеној дужности уводе лица у регистар. У БЈР Македонији, Републици Србији и Уједињеном краљевству све промјене података лице које се налази у регистру доставља надлежном органу у законом предвиђеном року, док у Републикама Словенији и Хрватској то уносе надлежне службе.

Закони Републике Србије, БЈР Македоније и Уједињеног краљевства предвиђају обавезу да се лица која су уписана у регистар једном годишње јављају у полицијску станицу, док закони Републике Хрватске и Републике Словеније то не дефинишу.

ИЗВОРИ:

1. Кривични Закон Републике Српске, „Службени гласник РС“, бр. 49/03, 37/06, 73/10, 67/13
2. Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, Lanzarote
3. Кривични законик, "Службени гласник Републике Србије", број 82/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14
4. Закон о посебним мјерама за спречавање вршења кривичних дјела против полне слободе према малолјетницима, "Службени гласник Републике Србије", број 32/13
5. Кривични закон, "Народне новине Републике Хрватске", број: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15
6. Закона о правним посљедицама осуде, кривичној евиденцији и рехабилитацији, "Народне новине Републике Хрватске", број 143/12, 105/15
7. Кривични законик Републике Македоније, „Службени весник“ бр. 37/96, 80/99, 4/02, 43/03, 19/04, 81/05, 60/06, 73/06, 7/08, 139/08 , 114/09, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13, 82/13, 14/14, 27/14, 28/14, 115/14, 132/14, 160/14, 199/14, 196/15
8. Закон о Посебном регистру за лица осуђена правоснажном пресудом за кривична дјела сексуалне злоупотребе малолјетних лица и педофилију, „Службени весник“ бр. 11/12
9. Кривични законик Републике Словеније, „Урадни лист РС“ бр. 55/08 , 66/08, 39/09, 55/09, 50/2012
10. Sex Offenders Act ,<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/51/contents/enacted>
11. Sexual Offences Act, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/contents>
12. Нина Миленковић, „Сексуално злостављање деце, облици и учесталост - мастер рад,“ Универзитет у Нишу, Правни факултет Ниш, 2013
13. Звездан Радојковић, „Третман кривичног дела силовања у правној теорији и пракси“ - докторска дисертација, Универзитет Едуконс, Факултет Сремска Каменица, 2016
14. База података о починитељима спонских деликата на штету дјеце, зборник саопштења за стручне расправе, Правоборанитель за дјецу, Загреб, 2008
15. <http://ombudsman.rs/index.php/lang-sr/2011-12-25-10-17-15/2011-12-25-10-19-19/2756--qq-> (датум приступа: 15.3.2012.)